

عنوان مقاله:

نگاهی به چیستی مفاهیم «کرامت انسانی»، «عدالت اجتماعی» و «آزادی» در غزلیات حافظ و اعلامیه حقوق بشر سازمان ملل متحد

محل انتشار:

جستارنامه ادبیات تطبیقی، دوره 6، شماره 21 (سال: 1401)

تعداد صفحات اصل مقاله: 24

نویسندگان:

عزت خلیقی - دانشجوی دکتری گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد سبزوار، دانشگاه آزاد اسلامی، سبزوار، ایران.

سعید روزبهانی - استادیار گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد سبزوار، دانشگاه آزاد اسلامی، سبزوار، ایران. (نویسنده مسئول).

ابوالقاسم امیراحمدی - دانشیار گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد سبزوار، دانشگاه آزاد اسلامی، سبزوار، ایران.

خلاصه مقاله:

مفهوم حقوق بشر در همه فرهنگ‌ها مورد احترام بوده و قوانین متعددی در این باره وضع شده است و لزوماً منحصر به دوران معاصر نیست. به این اعتبار که ادبیات، جلوه‌گاه فرهنگ منعکس در بطن و متن جامعه است، بازتاب مصداق‌های حقوق بشر در آن دیده می‌شود. در گستره ادبیات فارسی، حافظ در آئینه دیوان غزلیات، ضمن پرداختن به مسائل غنایی، عاشقانه، عرفانی و ... از موضوعات حقوق بشری هم سخن گفته است. او در ابیات مختلف، بارها به کاستی‌های حقوق انسان‌ها اعتراض کرده و مخاطبان خود را به صورت مستقیم و غیرمستقیم به رعایت مبانی آن فراخوانده است. حافظ برای تحقق این هدف نوآوری‌هایی انجام داده که پرورش شخصیت رند از آن جمله است. در این پژوهش با استناد به منابع کتاب‌خانه‌ای و روش توصیفی-تحلیلی، چیستی مفاهیم «کرامت انسانی»، «عدالت اجتماعی» و «آزادی» در غزلیات حافظ (با رویکرد به کنش‌های رند) و اعلامیه حقوق بشر سازمان ملل متحد کاویده شده است. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که رندآفرینی حافظ در دیوان غزلیات، تلاشی انتقادی و اعتراضی برای برجسته کردن محرومیت‌های مرتبط با حقوق بشر در جامعه ایرانی و افزودن بر گستره شناخت و بینش مردم تحت ستم بوده است. همچنین، از این طریق، دوگانه «خودی/بیگانه» در کلیت ساختار سیاسی جامعه ایرانی تشریح و برجسته‌سازی شده است. دیگر آنکه، مفاهیم بنیادی ذکرشده در اعلامیه حقوق بشر، منحصرًا ریشه در دنیای معاصر ندارد و فرازمانی و فراتر از جغرافیایی مشخص است.

کلمات کلیدی:

حافظ، غزلیات، رند، حقوق بشر، کرامت انسانی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1764352>

